

pe peptu si vaetarea amara de mórte nu ni ajuta nimicu. Se nu lasamu sortii viéti'a celui morbosu, leganandu-ne in desiért'a veche credintia, morbosulu este otaritu se móra totu va muri, ci se cautamu ajutoriu la medicu si se implinim cu punctualitate dispositiunile lui, căci atunci ni va ajuta si Dumnedieu. In fine

6. Tóte orenduelile si dispositiunile oficieloru publice administrative, luate pentru de a impedeacă latirea morburiloru lipiciose se le implinim cu scumpatate si bunavointia, căci prin acésta scutim pe de o parte cas'a si famili'a nóstra de morburi lipiciose, ér' pe de alta parte padim si sanatatea si viétia concetatiuniloru conlocuitori cu noi.

Impartasindu-ve binecuventarea nóstra archie-résca santemu

Caransebesiu, in 31 Decembrie 1882.

Alu tuturoru

de totu binele voitoriu

Ioanu Popasu *m. p.*

Episcopu.

Mominte interesante din istori'a Episcopiei Aradului.

(Continuare *)

In 15 Martiu 1835 ca si in diu'a Buneloru-vestiri (intru adevuru buna veste pentru romanii aradani si giuru) se santi intru episcopu alu veduvitei eparchii aradane Gerasimu Ratiu fostulu mai nainte profesoru la institutul clericalu in Aradu si protosincelu metropolitanu, care in 8 Aprile totu in acelu anu si intră in functiune; dar ca legitimu Eppu nu s'a instalatu pana in anulu 1838 sub metropolitulu Serbescu Stefanu Stancovicu.

Bucuri'a intre romani érá generala pentru acést'a pré nimerita denumire, vediendu pre omulu, prietinulu si cunoscutulu loru de mai nainte — de capu alu diecesei, — cu care se acceptau a duce nai'a cea espusa a multoru valuri — la limanu. Căci unirea cu Biseric'a Romei protegiata cu atáta influentia din partea regimului, si in dieces'a nóstra incepuse a se incubá, ceea ce pre inteligintii romani si pre clerulu diecesanu adéncu ii superá; asia aflámu că la risuinti'a episcopulu Gerasimu ca credinciosii bisericei nóstre, cari mai nainte prin faéutele loru promisiuni, au trecut la unire, érasí se fia primiti in sinulu bisericei de mai nainte, — guvernulu tierii respunde: că ei mai nainte au sè se supuna unui cursu de siese septemani sub numire catichisatia, in care invetie „temeiurile credintiei“ si numai dupa aceea sè se dechiare ca primiti in sinulu bisericei nóstre; preotulu neunitu care sfatu ié la acésta trecere — érá lipsitu si de darulu preotiei sub pretestu, că e turburatoriu de pace, agitatoriu.

De catra fratii serbi noi n'am fostu persecutati asia precum credemu, ei cate-odata ne-au si multamitu pre noi in unele pretensiuni si cereri leale ale nóstre; căci dela decretarea Episcopiei nóstre in Aradu la a 1695 episcopii de si de nascere serbi — limb'a serbéca nu o foloséu in administratiune; circulariele si ordinatiunile le emitén cu putiena exceptiune de si cu traducere si concipiare rea — in limb'a romana. Matriculele si pe tempulu eppulu Petru Petrovicu, care puné mare podu pe spiritulu

serbescu (1784) se purtau in limb'a romana si in acele comune, unde serbismulu érá dejá bine latitu.

Déca ni erau obstacle la denumirea profesori-loru renumiti de bunu pentru institutul pedagogic-clericalu din Aradu, precum erau: Mihutiu, Iorgovicu, Log'a, Cichindealu, Ratiu si in urma Patriciu si Genadiu Popescu; nu ne propunéu de eppu alu Aradului pre Gerasimu Ratiu ci pre careva serbu din monastirile cele multe ale loru. Lasu se urmeze mai la vale decisulu consist. din 18 Aprile 1835 emanatu catra protopresbiterii Eparchiali prin care se ie la cunoscentia gramat'a mitropolitana facia de denumirea si santirea intru episcopu alu Gerasimu, din carea se vede, că pocalulu suferintieloru s'au fostu umplutu pentru noi, acelu decisu suna asia: „Bine incuviintiate Domnule protopresbiteru, nóa iubite!

Escelenti'a S'a Domnulu Archi Eppu alu Carlovetiului si a tótei — in partile cele Cesaro-Craesci locuitori Slovene Serbesci si Romanesci natii metropolitu Stefanu Stratimirovicu de Culpinu, au binevoitu pre noi prin milostiv'a sa scrisóre cea dto 27 Martiu a. c. incóce trimisa cu mare mangaere a ne inscintiá, cum că la ne'ncetatele sale cereri cele inaintea imperatescului tronu ascernute, pré milostivesce bine au voitu a Sa Majestate de vecinicu si gloriósa aducere aminte pré vredniculu fostulu imperatu si craiu alu nostru Francisculu I-ulu prin pré inalta milostiva a sa resolutia cea sub 3 Febr. (dupa cal. nou) a. c. afara data, pre Pré cinstitululu Domnu Gerasimu Ratiu fostulu mai nainte a scóleloru clericale din Aradu profesoru si AEpiscopescu metropolitanu protosincelu, de diecesalnicu eppu a de Ddiu scutitei Eparchi acestei'a a Aradului a-lu numi ect. ect.“

Nu scimu, — la nenumeratele cereri ale Metropolitulu, ori la ale Romaniloru aradani au urmatu acésta denumire séu numire?! Fia pe ori care cale; destulu că dorinti'a nóstra s'au realizatu, — éra pentru fratii serbi fia disu, că nu ne-au impededatu in just'a nóstra cerere disa pentrucă n'au voitu séu n'au potutu!

In acést'a epocha aflámu că clerulu nostru érá reu tractatu de catra guvernulu tierii si prin aceea, că preotulu romanu afara de contributiunea ordinaria — érá constrinsu si la suportarea speseloru pentru diet'a tierii; asia pentru durat'a anului 1835. preotii nostrii din protopopiatulu Aradului cari apartienu cottulu Aradu, au platitu toti la olalta in acestu soiu de dare 18 fl.

La anulu 1837 dieces'a Aradului trimite 6 de putati, 3 din cleru si 3 din mireni la Congresulu nationalu bis. din Carloveti conchiamatu pe 1 Noemvre pentru alegerea Metropolitulu in locul repausatulu Stefanu Stratimirovicu, care pastorise Mitropoli'a 42 de ani. Aci se alésa de Metropolitu administratorulu metropoliei Episcopulu Bacichei Stefanu Stancovicu cu totalitatea voturilor; 11 dile a tienutu acestu Congresu fiindu guvernulu reprezentantu prin comisariulu: Baron Mornu Decovicu comand a totu Sremulu si Slavoniei.

La anulu 1841 pe langa o pastoralala fórté instructiva cerculéza eppulu testamentulu primulu Mecenate romanu de pe acelu timpu, a fundatorialu Iosifu Popovicu Paffy c. cr. Capitánu, prin carele in 5 Maiu 1839 testéza tóta averea sa constatoria din 4600 fl. in argintu pentru crescerea unui tineru din Buteni (comitatulu Ara-

*) a se vede nrulu 48 din 1883, din „Biseric'a si Scól'a.“

dului) din famili'a Popa pentru dotatiunea catichetului dela scóla, si pentru ajutorarea seraciloru totu de acolo. Dice bunulu eppu in pastoralala sa „de strinsa detorintia ne-amu tienutu acestu *de nespusu pretiu Testamentu* tuturoru a vi lu-face cunoscutu, cuprinsu fiindu de odata de ast'a dulce sperantia cá voru dá ceriurile de se va sêrguí *némulu romanescu* ect. ect.“

Prin cerculariulu dto 16 Martiu 1841 eppulu ordinéza — la recercarea Vice-comitelui cottens Gavril Török, ca in tóte bisericile sê se pórté tasurile in vre-o serbatóre insemnata, candu va fi multu poporu in biserica — numai spre scopu de a se aduná bani pentru zugravirea chipului testatoriului, care se decoreze casele luminatei varmegii aradane, sfatuindu eppulu, cá e mai consultu pe asta cale a se coaduná bani si nu prin colecte ori repartitiuni pe credinciosii nostri precum cerea Vice-Comitele; éra acést'a a facut'o eppulu, ca prin portarea tasuriloru in biserica sê se dee buna ocaziune poporului se audia din gur'a preotului despre numele testatoriului si scopulu testamentului.

Cine nu vede in anim'a acestui episcopu ca prin o oglinda — nobilulu zelu si viulu interesu ce lu-are catra turm'a sa si in genere catra *némulu romanescu*.

In anulu 1842 dieces'a nóstra éra si tramite deputati la Congresulu bis. din Carlovetiú conchiamatu pe 12 Septemvre c. n. pentru alegerea de Metropolitu in locul repausatului Stancoviciú; inse de asta data tramite 14 deputati, 7 din cleru si totu atâti'a dintre mireni. Sê alege de Mitropolitu in acestu congresu Iosifu Raiaiciú.

Prin hârthi'a din 11 Martiu 1846 episcopulu Gerasimu cu mare bucuria vestesce credinciosiloru sei, cá Imperatul Ferdinand s'a induratu pré gratiosu prin resoluti'a sa din 9/21 Fauru 1846 a dá religiuinei, respective credinciosiloru nostri acele drepturi, de care se bucura si celelalte bisericii de sub corón'a Ungariei; adeca: din art. III a. 1844 §§. 5—11 se referescu si la Biseric'a nóstra, éra cei 4 §§. dintâiu — nu.

Form'a Constitutiunei nóstre bisericesci de adi o vedemu numai in tienerea sinodului diecesanu din Chisineu. In sensulu decisiuniloru sinodale, Consist. nostru in anulu 1849 publica concursu pentru deplinirea parochieloru: din Hontisioru protopop. Bateniloru, pentru Lazu din protopop. Borosiu Ineului si pentru Troiasiu din protop. Totvaradiei, ordinandu ca recurrentii se iésa in faci'a locului in diu'a de 6 Augustu sê se recomende poporului alegatoriu, care dintre mai multi recurrenti va candidá respective va alege trei, unde inse numerulu recurrentiloru va fi mai micu de trei — se voru candidá mai pucini. Pe acesti'a protopresbiterulu tractualu ii va substerne pana in 16 Aug. Consistoriulu pentru denumirea unui'a dintre ei.

In 15 Aug. 1850 spre marea dorere a eparchiotiloru, repauséza eppulu Gerasimu Ratiu, denumindu-se de administratoru alu veduvitei eparchii Archimandritulu monastirei Opov'a, pré demnulu Patriciú Papescu.

Eppulu Gerasimu a fostu unu adevératu apostolu alu Bisericei lui Christosu, — elu a pastoritu dieces'a nóstra 15 ani, a disciplinatu preotii amesuratu datineloru rele la cari ei se dimitéu. Fiesce carele preotu candu mergea la Aradu, — debuia sê se arate séu naintea sa, séu in cancelari'a consistoriala ca sê se scie unde au absentatu de acasa? Si

cu ce haina e imbraeatu? Opriá sub grea pedépsa a preotului, cá ómenii nuntasi pana se'ntempla cununi'a in biserica, — se nu jóce afara precum in unele locuri s'au indatinatu si astadi a face, nici nu li erá permisu a duce cu sine beutura la biserica si a o bea acolo, séu afara de biserica. Astfeliu a stersu si mai multe datine rele din cleru si credinciosii sei eparchioti.

D. Popa.

Epistótele parochului betranu.

Iubite nepóte!

Nici odata n'am asteptatu fói'a cu atât'a sete ca-si numerulu celu mai próspetu din „Biseric'a si Scól'a“. Sciamu adeca cá ti-amu tramisu predic'a mea cea contra beuterei de vinarsu si dta mi-ai promisú cá o vei publicá cátu de curendu. Preutés'a me agité anca si mai vortosu spunendu-mi, cá dta nu te interesedi de predic'a unui betranu fiindu destui preoti cu multu mai teneri precum par. Aurelie, par. Terentie (cunoscuti ai nostrii din vecini) s. a. cari intr'adeveru au invetiatu multe prin scoli si deci dta mai bucurosu vei publicá 10 lucrári d'ale loru de cátu un'a dela mine. — Filipu crasniculu de trei-ori pe septemana se duce la posta dupa epistóte si diurnale; Lunia trecuta n'am potutu asteptá pana sosese Filipu si de 3—4 ori am iesitu in calea lui pana la pórt'a cásii ca se-lu vedu candu sosese. Eu nu sumu omulu curiositatiloru, de asta-data inse nu me poteam retiené d'a nu me aratá cá me intereseza de ceva. — Cu post'a de Luni mi-sosi „Telegrafulu romanu“, „Luminatoriulu“ si „Biseric'a si scól'a“; sum vechiu abonatu la tóte trei pentrucá cuprinsulu din ele este bine se-lu scie totu romanulu din partile nóstre si deci nici eu nu voiescu se remanu 'napoia altor'a. (Intre parintesu se fia disu, preutés'a e abonata la „Famili'a“ ca se aiba si ea ocupatiune spirituala.) — Nainte de tóte am destacutu „Biseric'a si Scól'a“ ca si un'a, carea me intereséza mai deaprópe si nu-mi potui ascunde bucuri'a vedendu-mi predic'a tiparita in fruntea fóiei. Am cetit'o mai odata si anca odata, in atâta eram petrunsu de bucuria pentru onórea ce mi s'a datu. Au auditu despre acést'a si poporeni, cáci invetatoriulu si mai unu poporénu anca suntu prenumerati la fóia si deci mai multi-insi venira la mine ca se mai vorbimu de lucrulu nostru, de societatea ce s'a infintiatu in comuna in contra beuterei de vinarsu si me rogará ca se ti-scriu dtale si despre acést'a, — póte ca se voru fi aflandu ómeni si prin alte locuri, cari se voru interesá de tréba.

Societatea nóstra s'a infintiatu astfeliu, cá eu mai nainte m'am pusu in contielegere cu fruntasii comunei, pre cari cu sfaturi bune si cu indemnulu si esemplulu meu ii-am castigatu causei; fiindu asecuratu din partea fruntasiloru, mi-am alesu ocaziune binevenita candu erau multi credinciosii la biserica, atunci am tienutu vorbirea. La multi nu li-a placutu, dar n'aveau ce se-mi faca. Am atinsu o córda fina a vietii sociali din comuna; fruntasii erau pregatiti la tóte pedecile ce ni s'ar pune din partea unor'a, si fia disu in onórea loru, m'au si spriginitu cu tóta poterea loru. Dupa iesitul din biserica antistii si epitropii au statu pe la usi si indemnau ómenii se vina la scóla si inscrisera numai de-cátu aprópe la 100 membrii, éra statutele le substernuramu venerabilulu Consistoriu. O copia ti tramitu DTale.

[in Arad

Iubite Nepóte! Déca n'asiu fi facutu nici unu bine poporului meu pe altu terenu, — prin infiantia-rea renniunei acestei'a semtu si vedu cá am nimeritu unu lucru de mare folosu in parochi'a mea. De 2 ani decandu sustá societatea, abia vedi 2—3 ómeni in birtulu satului, arendatorulu de si platesce mai putiena arenda, totusi se plange in tóte partile cá au trectu timpurile cele bune, éra poporenií vinu mai multi la biserica, in dumineci si serbatori dupa amédiadi se aduna in localulu scólei, unde carturarii cetescu din gazete si din alte carti folosítóre, cei necarturari asculta cu bagare de séma; eu si invetiatoriulu suntemu pururea intre ei si ne ingrijimu ca se avemu materialu de cetitu bunu si petrecatoriu. De atuncia si la scóla ambla mai multi prunci si fete, ba am sperantia cá dóra in viitoriulu celu mai de aprópe se deschidemu pentru fete o scóla separata. — Birulu si stól'a mi se platesce mai regulatu, invetiatoriulu asijderea si-scóte salariulu seu la timpu; antistii si toti servitorii comunali se alegu dintre membrii societatii nóstre si pe timpulu bisericeí in cas'a comunala nu se tiene nici unu feliu de adunatura — fiindu antistii toti la biserica. Eu candu me ducu prin alte comune „la maslu“ séu cu alte treburi, sum onorata de fratii mei colegi, poporenií mei asijderea candu se ducu la unu tergu — suntu mai einstitti de cátu cei din alte comune; candu e vorba de adunári, in cari se facu alegeri, pe comun'a nóstra se pune mai mare insemnetate, pentrucá noi toti suntemu unu corpu si pentru multu bine nu ne-am despartí unulu de altulu; cu beutura séu cu alte momeli pre noi nimenea nu ne póte ademení si de aci e cá si naintea domniloru avemu mai mare pretiu; de nasu nimenea nu ne póte portá. (Despre portarea de nasu ti-voiu scrie intr'altu rendu.) — In chivernisirea casii asijderea am facutu inaintare; stratinii nu se pré impedita pe la noi, ba pana acuma doi-insi au iesitu din comuna de candu avemu societatea. — Nu-mi vei crede Iubite Nepóte! dar in parochi'a mea nici mórtea nu cutéza se se desmerde ca pe aiurea; de vr'o cátiva ani incócea la mine in „conscripti'a poporului“ tare s'au sporitu sufletele, — par' cá insusi Ddiu anume ne scutesce de nenorociri.

Acuma incheiu epistol'a; dta déca vrei, o publica, póte cá se va aflá câte-unu preotu séu invetiatoriu, care ar potea scóte si din ea ceva bunu.

PROIECTU

de statute a „insocirei locuitoriloru din N. pentru retienerea dela beuturi spirituóse.“

I.

Numirea si scopulu insocirei

§. 1. In urm'a cerculariului Pré Santiei Sale Domnului Episcopu diecesanu de datulu 30 Martiu 1882 Nr. 287 sub numirea de „Insocirea locuitoriloru romani gr. or. din N. pentru retienerea dela beuturi spirituóse“ — se infiintéza in N. o societate cu scopulu de a stírpi beutur'a nesatiósa si pagubitória dintre locuitorii romani gr. or. din N. Spre a-si ajunge scopulu, insocirea se va ingrigí, se aiba o biblioteca si o localitate unde sè se coadune membrii, si cá in continuu se aiba materialu de cetitu din carti si jurnale folosítóre.

II.

Membrii si obligamentulu loru

§. 2. Membrii insocirei potu fi toti locuitorii romani gr. or. din N. dela 20 ani in susu.

Inscrierea loru de membri se face la recomandarea unui'a dintre membrii comitetului.

§. 3. Membrii suntu ordinari si partinitori.

§. 4. Obligamentulu de membru tiene dela inscriere pana la mórte.

Póte inse sè se stérge ori-si care dintre membri cându va voi si déca nu a calcatu vre-o dispositiune din statute.

§. 5. Obligamentulu membriloru ordinari e:

a) a nu cercetá localurile publice unde se vinde beutura, cu scopulu de a bé acolo. Se exceptiuneza inse cei ce caletorescu si suntu in drumuri.

b) a dovedí trezvia in adunările incopciate cu beutura, cum suntu: clacile, pomenile, nuntile etc.

c) a nu indemná pre altií la beutura.

d) a solví o tacsá moderata, ce conformu trebuintieloru o va staverí adunarea generala din anu in anu, carea tacsá nu póte fi pentru membrii inteligenti — preste doi fl, si pentru membrii plugari, — preste unu florinu.

§. 6. Membrii partinitori pana vor solví regulatu tacele de membru si déca nu voru impedeá scopulu ce urmaresce insocirea, remanu intru folosirea drepturiloru cuprinse in aceste statute pentru membrii ordinari.

§. 7. Déca cutareva membru se va abate dela oblegamentu, cu antáia data se admoniéza, a doua óra se pedepsesce cu unu florinu, a trei'a óra se eschide din insocire.

Aceste mesuri se potu aplicá sub durat'a unui'a anu numai, deci déca dela antái'a abatere pana la a trei'a a trecutu unu anu, mesurile de pedepsire au a se luá de nou.

§. 8. Insocirea si implinesce chiamarea sa prin adunarea generala, prin comitetu si prin oficialii sei.

A) Adunarea generala.

§. 9. Insocirea in totu anulu, si anume cam odata cu sinodulu parochialu, — va tiené o adunare generala ordinaria. — La casu de lipsa inse se póte convocá si adunare extraordinaria.

Despre cele pertractate in adunare, se ia protocolu.

§. 10. Adunările generali suntu publice, deci se potu presentá la ele si cari nu suntu membri, fara inse ca acesti'a se aiba dreptu a luá parte la vorbiri.

§. 11. Agendele adunarei generali suntu:

a) a alege pre comitetulu insocirei si pre oficialii ei, cari suntu: unu vice-presedinte, unu casariu si unu notariu — pe unu periodu de 3 ani,

b) a staverí preliminarulu si a luá in revisiune ratiociniulu anualu alu casariulu substernutu de comitetu,

c) A se pronuncia asupra raportului comitetului si a-i dá indrumari pe viitorime in ce privescu interesele insocirei,

d) A luá la cunoscintia primirea, repasirea ori eschiderea de membri, propuse de comitetu.

e) A ascultá prelegerile, ce necum s'ar tiené din partea cui'va in interesulu scopului insocirei.

f) A consultá despre modulu cum s'ar poté latí moderatiunea in beuturi — peste intrég'a comuna.

B. Comitetulu.

§. 12. Pentru a inlesni ajungerea scopului insocirei, in fruntea ei se institue unu comitetu de 5—12 membri din sinulu seu, si anume: deca membrulu membriloru insocirei pestrece preste 50, dupa totu ala diecelea membru se alege unulu in comitetu pana-ce se va ajunge la sum'a de 12 afara de presiedinte si notariu, peste carea nu se mai potu alege altii.

§. 13. Membrii comitetului se alegu prin adunarea generala dintre membrii ordinari si fruntasi ai insocirei pe unu periodu de 3 ani, avendu-se privire a diferitele parti ale comunei.

§. 14. Membrii comitetului voru pasi cu esemplu bunu inaintea locuitoriloru din comuna prin acea, ca se voru retiené pela beuturi si voru dovedi trezvia.

§. 15. Comitetulu in decursulu anului de patru ori va tiené siedintia ordinaria, anume: intr'o careva Dumineca ori serbatóre din Ianuariu, Aprilie, Iuliu si Octemvre; éra siedintia estraordinaria se va tiené, de câte-ori va cere trebuinti'a.

§. 16. Agendele comitetului suntu:

a) a primi membri noi in insocire si a se ingrigi despre estinderea insocirei in câtu se pôte — asupra intregi comunitati.

b) a luá la desbatere referarile membriloru despre cutareva membru, care s'ar fi abatutu dela statute si a aplicá asupra lui dispositiunile cuprinse in §. 7.

c) a censurá ratiociniulu casariului si a-lu sub sterne adunarei generali.

d) a face catra adunarea generala raportu despre activitatea sa de peste anu.

e) a esecutá decisele adunarei generali

f) a inlesni prunciloru din comuna cercetarea scólei, ca astfeliu cu timpulu se devina barbati treji si luminati,

g) la casulu de mórte a cutarui-va dintre membrii insocirei, comitetulu se va convocá, indata si se voru luá dispusetiuni, ca immormentarea se se faca cu cinste, cu eschiderea de beuturi spirituóse, si ca se invite si pe ceialalti membrii ai insocirei ca se ia parte la immormentare, si de va affá de bine se se consulteze cu directiunea scolara din locu ca si scolarii cu totii se se prezenteze la ingropatiune, deca acést'a se pôte face fara inapoierea invetiamentului.

§. 17. Oficialii insocirei se alegu prin adunarea generala si suntu: unu presiedinte, unu casariu si unu secretariu

Oficialii insocirei

§. 18. Presiedintele comitetului de odata si ala adunarei generali, convocá si presidéza siedintiele acestor'a; la casu de impedecare se substitue prin celu mai betranu membru din comitetu.

§. 19. La casu de urgentia in afacerile insocirei, presiedintele face dispogetiunile necesarie, despre cari va reportá la cea mai de aprópe siedintia a comitetului.

§. 20. Presiedintele representéza insocirea facia de alta persóna ori corporatiune morala.

§. 21. Casariulu va incasá tacsele dela membrii ori alte venite ale insocirei si va dá socóta comitetului despre incasári si spese.

§. 22. Notariulu va luá protocolu despre siedintiele comitetului, carui'a totodata i va dá ajutoriu in tóte agendele scripturistice.

§. 23. Statutele aceste dupa aprobarea loru la locurile mai inalte, se potu stramutá numai deca adunarea generala in maioritade de doue tertialitati va primi propunerea modificatória.

§. 24. Insocirea va sustá pana candu va avea 10 membrii, la casu de desfiintiare, ori-ce avere a ei va trece in proprietatea si folosulu scólei romane gr. or. din N.

Revista septemanaria.

Femeile romane din Aradu de multu se ocupa cu ideea, ca dupa esemplulu femeiloru din alte parti, se formeze si densele o reuniune spre promovarea culturei nationali. O scóla romana de fete in Aradu ar fi de mare folosu si acést'a ar fi problem'a cea mai grea a femeiloru nóstre. — Petrunse densele de marea necesitate a creşterei femeiesci, dar fiindcà in fruntea nisuintieloru stau mai vertosu damele mai tenere, din modesti'a loru innascuta se adresara catra Prea Santi'a Sa Par. Eppn diecesanu, ca se le convocó pe anumitu timpu la unu anumitu locu si se li usioreze realisarea dorintiei loru nobile. — Septaman'a trecuta Joi, se intr'unira multe femei din societatea alésa a romaniloru din Aradu — in sal'a institutului pedagogico-teologicu, unde dupa invocarea Santului Spiritu — par. Episcopu prin o cuventare petrundietoria le indemná spre harmonia si lucrare neobosita intru ajungerea scopului maretiu intentionatu; éra dupa indepartarea par. Episcopu reuniunea se constituí in modu provisoriu, alegandu-si presidenta si unu comitetu de 6 membre pentru facerea statuteloru. — Speramu, a inregistrá in viitoriu multe fapte frumoşe dela acést'a reuniune.

Comissiunea adunarii preotiesci esmisa pentru primirea fondului preotiescu dela administratiunea de pana acuma si pentru predarea lui in manele consistoriului diecesanu — Vineri la 20 l. c. a primitu fondulu preotiescu in tóta regul'a administratu pana aci de par. secretariu consist. Ignatiu Papu ca casariu alu fondului, der fiindcà consistoriulu diecesanu pana acuma nu e organizatu cu contabilu si casariu, éra personalulu de acuma e ingreunatu cu afaceri oficióse, — comisiuunea (constatatoria din ppbiterulu Const. Gurbanu si parochulu I. Cióra) in contielegere cu Prea Santi'a Sa par. Episcopu, a affatu de bine pana la completarea organismului consistoriului, a lasá fondulu si mai departe sub ingrijirea Prea Santiei Sale dlui episcopu si par. secretariu consistorialu.

Fóia oficiósa a guvernului tierii „Budapesti Közlöny“ ne surprinde cu o ordinatiune statutaria a ministrului de culte si instructiune publica

prin carea ajutoriulu de statu de 25 mii fl. pentru preotii si bisericile serace din Archidiecec'a Sibiiului pe viitorime nu se va impartí prin consistoriulu Archidiececanu ci nemijlocitu prin Inaltulu ministeriu fiindu ascultatu si Inaltu Prea Santi'a sa par. Metropolitu. — In petitiunile preotiloru dupa unu astfelu de ajutoriu, trebuie se se arate intre altele si aceea, cà petentulu preotu ce limbi vorbesce. —

Tipiculu Triodului.

Timpulu triodului cuprinde peste totu 10 septemane, adeca : trei preparative si 7 de postu.

Septemanele preparative suntu : Dumineca Vamesiului si Fariseului, a fiului ratecitu, a carnei si a brandiei ; era cele de postu suntu septemanele patru-diecimi.

Inceputulu Triodului depinde dela duminec'a pasciloru, si de ore-ce acést'a cade pe duminecele dela 22 martie pana in 25 aprilie, pentru aceea si timpulu Triodului incepe au mai timpuriu au mai tardiu, si anme dela 11 ianuariu pana in 14 februaru.

Tipiculu pentru duminec'a

Vamesiului si a Fariseului
Sambata séra si anume :

La Dómne strigatam : punemu stihirile pre 10 si cantamu din octoicu 7 — si din triodu 3 — Marire din triodu, si acumu : Dogmat'a glasului de rendu.

La stihovna stihirile invierii din octoicu, Marire a Triodului, si acumu a Nascatórei.

La tropare. In duminec'a Vamesiului, a fiului ratecitu, a lasatului de carne si de brandia : Tropariulu invierii, Marire si acum a Nascatórei.

La utrenia. Tropariulu invierii de 2 ori, marire si acum a Nascatórei.

Dupa catisme : sedelnele invierii din optoicu, era dupa catism'a 17 — „Soborulu ingerescu“

Antifonele glasului de rend — deci Evangeli'a invierii de rendu, si dupa Ps. 50 stihirile de pocaintia din Triodu.

In catavasié : Deschide-voiu gur'a mea — dupa pés'n'a 6 condaculu si icosulu triodului.

La svetilna 1 a invierii, marire si acumu din Triodu.

La laude a invierii 4 din octoicu si patru din Triodu, Marire a triodului si acum „Prea binecuventata,“ docsologi'a si unulu din cele dóua tropare si otpustulu (slobozirea).

La liturgia Fericirile din optoicu pe 6 si din Triodu dela pés'n'a 6 pe 4. Dupa intrarea cu s. Evangelia : (Vhod). Tropariulu invierii si alu hramului ; Marire : condaculu hramului, si acumu alu Triodului, era de este hramulu Nascatórei : Marire condaculu — Triodului si acumu alu hramului.

Apostolulu, Evangeli'a si cuminicatórea duminecei de rendu.

Bibliografia.

„*Tipiculu bisericeii ortodocse orientale*“ e titlulu unei carti aparute in Cernautiu anca in 1883, lucratu cu multa profunditate si cunoscintia speciala de Inaltu Prea Santitulu AEpiscopu-metropolitu *Silvestru Morariu Andrieviciu*. Prin aparerea opului acestui'a, literatur'a nóstra bisericeasca-liturgica s'a imbogatitu cu

unu tesauru de mare pretiu si deci lu-recomendámu cu caldura preotiloru si invetiatoriloru.

D i v e r s e.

* **Unu crestianu vrednicu de lauda.** Onoratulu plugariu din Paulisiu — *Teodoru Luputiu*, membrulu comitetului parochialu din locu, din averea sa binecuventata de Ddieu, — in pretiu de 30 fl. a cumpératu o *flamura* (stindardu) pe séma scolariloru, sub care acesti'a se iésa la procesiuni si alte ceremonii. *Flamura* s'a si santitu in diu'a de apa-botéza prin preotulu Zamfiru Conopanu, si s'a datu destinatiunei sale. — Pentru fapt'a acést'a crestinesca si culturala — primésca daruitoriulu multiamit'a poporului si a eleviloru scolari, cori toti impreuna ne bucurámu, cà in comun'a nóstra avemu unu fruntasu alesu ca si densulu. — [Georgiu Barabasiu invet.]

* **In diu'a de 17/29 Ian. a. c.** — ni se scrie din Somoschesiu, in comitatulu Aradului — s'a alesu de primariu Toma Sasu, unulu dintre cei mai evlaviosi barbati din comuna, carele cu cuventulu si cu fapt'a respectéza biserica si asiediamintele ei. Pe candu marea majoritate a alegatoriloru se bucurá de alegerea nimerita, in nóptea ce urmá dupa alegere unu tatiunariu fara de lege puse jarulu aprindietoriu in cotetiele de porci a alesului, de unde facarele trecura la casa, la grajdu, camara si la nutretiuulu adunatu imprejurulu casei ; au mai arsu si 43 cubule bucate de pe podulu casei fara ca se se póta scapá. — Politia eérea cu energia a aflá pre tatiunariulu si ar fi bine déca acei'a, cari l'ar sci, se nu intardia a-lu descoperi ca se-si iee pedéps'a meritata.

(V. Bosco)

* **Sciri personale.** GEORGIU POPOVICIU din Conopu si IOANU CIMPONERIU din Minisiu suntu numiti de capelani castrensi de clas'a II.

* **Petreceri.** Societatea „Progresulu“ la 18 Febr. [1 Martiu] va arangá in Aradu in sal'a otelului „crucea alba,“ unu balu imbinatu cu concertu.

Reuniunea femeiloru romane — din Aradu — anca va arangá unu balu sub decursulu carnevalului.

In Iosasielu se va tiené balu romanu la 14 Febr. n. in favorulu seminariului.

* **Oferte pentru seminariulu diecesanu din Aradu.** Panóra 52 fl. la cari a contribuitu s. biserica 15 fl. parintele Gavrilu Lungu 25 fl. ér ceilalti dela mai multi credinsi din Lazeu si Panora cu 12 fl. Ohaba-sérba s. biserica a contribuitu cu 20 fl. Talposiu 304 fl. 10 cr. la cari a contribuitu fondulu scolaru cu 140 fl. s. biserica cu 60 fl. Ioanu Selegianu not. 20 fl. Georgiu Vasiarhanu preotu, Kabdebó Kálmán, si Kabdebó Károly cu câte 10 fl. Pavelu Leu, Costanu Trentiu si Kabdebó Béla cu câte 5 fl. Pascu Negrutiu si Martin Weisz cu câte 2 fl. Tod'a Copil, Teodor Craciunu, Petru Vidicanu, Nutiu Selegianu, Demetriu Bunta, Georgiu Motiutiu, Demetriu Mateiu, Floré Negrutiu si Ioanu Tiutiu, cu câte 1 fl. Erdélyi Károly 1 fl. 50 cr. dela mai multi credinciosi 24 fl. 60 cr. s. biserica catedrala din Aradu 250 fl. ér pe cól'a de colecta purtata de Dlu Gavriulu Bodea preot-capelanu 249 fl. 50 cr. la cari a contribuitu Petru Popoviciu inv. 100 fl. Georgiu Florescu 30 fl. Nicolau Paulisianu economu 20 fl. Gaviulu Bodea preot-capelanu si Alesandru Mihailoviciu neguitoriulu cu câte 10 fl. Ioanu Duma eco. Golomety Péter zidariu si Ilie Moise eco. cu câte 5 fl. Ilie Drecinu 4 fl. Cost'a Obernezu 2 fl. Georgiu Russu insp. la cim. urbanu. Mitru Caticiu, F. Drecin, Alex'a Drecin, Mihaiu Oana, Iovanovu Sava, Moise Birisu, Mihaiu Birisiu, Nicolau Mihalescu Stefanu'

Crestutiu, Nicolau Dolg'a, Ilie Ilc'a, Ilie Otlacanu, Vasiliu Simonu, Georgiu Bogdanu si Stefanu Curticianu cu câte 2 fl. Mihaiu Mihisescu, Sirianu Ioanu, Lazar Tyirityan, Petru Danu, Teodor Danu, Nicolau Danu, Georgiu Cerni'a, Georgiu Novacu, Georgiu Truti'a, Sava Barn'a, Ilie Zaslo, Georgiu Niga, Constantinu Donu, Eleonor'a Donu, Ioanu Lucaciu, Helen'a Lucaciu, Ioti'a Caticiu, Ioanu Curticianu, Nihaiu Barna, Georgiu Miscovicu, Goja Botta, D. Moldovanu si Georgiu Macinicu cu câte 1 fl. Ioanu Drecinu, Manuila Bogdanu si Ioanu Popovicu cu câte 50 cr. s. biserica din Araneagu a contribuitu cu 25 fl. Preotulu din Carpenetu Ioanu Buda a colectatu 10 fl. Repsigü 249 fl. la cari a contribuitu s. biserica 100 fl. Dlu Simeonu Cornea parochu 100 fl. si Constinu Zopot'a inv. 40 fl. Prin Liviu Beldea preotu si Aureliu Motiu clericu a intratu din Cuvinu 45 fl. 70 cr. la cari a contribuita Teodosiu Motiu, Vincentiu Ioanovicu ambii preoti si Isaia Monti'a cu câte 10 fl. Vasiliu Sêrbu 5 fl. Dimitrie Iosi'a, Vasiliu Bradianu, Damianu Tetuli'a, Avramu Serbu, Dimitrie Ostoi'a si Lefkovits Jozsef cu câte 1 fl. ér ceilalti dela mai multi credinciosi in sume mai mici. Minisiu 45 fl. 75 cr. la cari a contribuitu Kohn Henrik 10 fl. Francisu Butiure'a si Kohn Ferencz cu câte 5 fl. Schvar z Dávid 3 fl. Toma Miclutia, Georgiu Rusanda, Nin'a Ardeleanu, Petru Torneu, Georgiu Haiducu si Antoniu Cosi'a cu câte 1 fl. ér ceilalti dela mai multi credinciosi in sume mai mici de totu 16 fl. 75 cr. Dlu Dr. Georgiu Popa ases. consist. 30 fl. Berechiu 39 fl. la cari a contribuitu s. biserica 10 fl. Atanasiu Popovicu preotu 5 fl. Georgiu Simin'a inv. 3 fl. ér din vinderea naturalieloru au incursu 21 fl. s. biserica din Seleusiu-Cighirelu 100 fl. Socodoru 1000 fl. si anume: din spelele cultului 900 fl. ér din fondulu scolaru 100 fl. Padurani 17 fl. la cari a contribuitu s. biserica 3 fl. Georgiu Damaschinu preotu si Adam Damaschinu cu câte 2 fl. ér pretiulu grâului 10 fl. Buntesci 32 fl. la cari a contribuitu s. biserica 12 fl. Ioanu Pappu preotu 7 fl. 56 cr. Arone Boitiu 2 fl. Georgiu Vidicanu 1 fl. naturalele incurse s'au vendutu cu 6 fl. 54 cr. ér ceilalti dela mai multi credinciosi in sume mai mici. Apateulu magiaru 8 fl. la cari a contribuitu Dnii Tokay Elek not. Pénzés István jude com. Csiha Márton preotu Kornstein Hermanu, Tar István tiszttartó Tokay Ferencz, Tokay István toti cu câte 1 fl. Kováry Ioan si Blag'a Flore cu câte 50'er. din Secasiu a intratu 5 fl.

(Va urmá.)

Ignatiu Papp, secret. consist.

CONCURSE.

Conformu ordinatiunei Ven. Consistoriu din dieces'a Caransebesiului dto 22 Decemvre anulu 1883 Nr. 627 sc. prin acést'a se escrie concursu pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. rom. din comun'a Capetu, aflátore in protopresbiteratulu Jebelului, comitatulu Timisiului, cu terminu paua in 25 Martie (6 Aprilu) a. c. in care di se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: a) in bani gata 110 fl. v. a. b) 27 $\frac{1}{2}$ meti de bucate, jumătate grâu jumătate cucuruзу, in pretiu de 89 fl. 50 cr. c) 16 metri lemne pentru invetiatoriu in pretiu de 30 fl. 40 cr. d) dóa jugere livada in pretiu de 30 fl. e) dóa gradiu, un'a intravilana si alta estravilana, in pretiu de 12 fl.

f) pentru scripturistica 5 fl. 10 cr. g) pentru participare la conferietie invetiatorescu 8 fl. h) dela fiecare mormentare unde va fi poftitu 40 cr. ér unde nu 20 cr. — cari tóte la olalta computeate facu unu venitu de 15 fl. i) afara de aceste tóte pana aici insirate cari facu 300 fl. v. a. invetiatoriulu mai are si cuartiru liberu in edificiulu scólei.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si trimate recursele sale bine instruate conformu stat. org. bis. si regulamentulu pentru invetiatori, parintelui protopresbiteru Alesandru Ioanovicu in Jebelu pana la indicatulu terminu.

Capetu, in 8/20 Ianuariu 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Protopresviterulu tractualu.

Se escrie pe statiunea invetiatorescu rom. conf. de scól'a vechia din *Seleusiu-Cighirelu*, cu terminu de alegere pe 12/24 Februaru 1884.

Emolumintele sunt:

1. In bani 250 fl. v. adeca doua sute cincidiecei fl. v. a.
2. Unu patrariu pamentu sessionalu; trei lantie aratoriu, ér unulu fénatiu.
3. Cuartiru cu gradina si un'a canepisce.
4. Pe langa carausia, diurna din cassad'a stei biserici la tote conferintiele si intrunirile invetiatorescu.
5. Dela inmormentari mari 60 cr., ér cu liturgia unu florenu, la inmormentari mici 40 cr. celoru miseri gratuita.

6. Pentru incalditulu scólei si invetiatoriului 8° (optu) orgii de lemne.

Dela recurrenti se recere:

a) Se fia preparandu absolutu cu testimoniu de cualificatiune din tóte studiile, precum si din limb'a magiara.

b) Sê se pricépa la note pentru de a continuá conducerea corului esistinte.

c). De la acei individi cari au fostu deja in functiune se recere atestatu de moralitate de la off. parochialu vidimatu de inspectorulu cercualu.

Datu in Seleusiu-Cighirelu, la 15 Ian. 1884 st. v.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Florianu Montia** m. p. insp. scól'

Nr. 1521 S. 1883

Pe teritoriulu subsemnatulu Consistoriu, se afla vacante urmatórele statiuni invetiatorescu.

I. In cerculu inspectorabu alu Oradii mari:

1. Felcheriu, cu salariu de 40 fl. 10 cubule de gran $\frac{1}{2}$ sesiune de pamentu. cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.

2. Sentelecu, cu salariulu 100 fl. 8 cubule de cucuruзу, $\frac{1}{2}$ sesiune de pamentu cuartiru in natura cu gradina de legume si veniturile cantorali.

3. Tasiadu, cu salariu de 50 fl. 12 cubule de cucuruзу sfarmatu, $\frac{1}{2}$ cubule de fasole, 9 orgii de lemne, 150 portii de fenu, 150 fuióre, cuartiru liberu cu gradina de legumi si veniturile cantorali.

4. Dornisiór'a cu salariu 30 fl. 12 cubule de cucuruзу sfarmatu, 10 iugere de pamentu estravilanu. cuartiru in natura cu gradina de legumi, si veniturile cantorali.

5. Brusturi, cu salariu de 45 fl. 3 cubule de grâu, 10 iugere pamentu estravilanu, cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.

II. In cerculu inspectoralu alu Pestesiuului:

1. *Belnac'a*, cu salariu de 120 fl. 5 iugere pamentu estravilanu, cuartiru in natura, cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
2. *Bulzu*, cu salariu de 160 fl. 6 orgii de lemne cu cuartiru liberu si gradina de legumi.
3. *Damosiu*, cu salariu de 100 fl. cuartiru liberu cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
4. *Loreu*, cu salariu de 100 fl. cuartiru liberu cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
5. *Pestesiu*, cu salariu de 50 fl. 20 cubule de bucate, cuartiru liberu cu gradina de legumi si venitele cantorali.
6. *Siunciuusiu*, cu salariu de 160 fl. cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
7. *Picleu*, cu salariu de 120 fl. 4 cubule de grau, 4 cubule de cucuruzu, 4 orgii de lemne, cuartiru liberu cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
8. *Remetiu*, cu salariu de 120 fl. cuartiru liberu cu gradina de legumi si veniturile cantorali.

III. In inspectoratulul Tinc'a:

1. *Forosigu-Hodisiu*, cu salariu de 170 fl. 4 cubule de grau, $\frac{1}{2}$ cubulu fasole, 6 orgii de lemne, cuartiru in natura si veniturile cantorali.
2. *Osiandu*, cu salariu de 50 fl. 15 cubule de bucate, 130 portii de fenu, 4 orgii de lemne, — cuartiru liberu cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
3. *Miersigu*, cu salariu de 60 fl. 10 iugere de pamentu estravilanu, 16 cubule de bucate, 1 capitia de fenu, 4 orgii de lemne, cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
4. *Valea-mare, Miheleu*, cu salariu de 32 fl. 12 cubule de bucate, 100 portii de fenu, $\frac{1}{2}$ cubulu de fasole. 4 orgii de lemne, cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.

IV. In inspectoratulul Beliului.:

1. *Dumbraviti'a de codru*, cu salariu de 200 fl. cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
2. *Grosi*, cu salariu de 60 fl. 12 cubule de cucuruzu starmatu, cuartiru in natura cu gradina de legumi, 200 portii de fenu, 10 orgii de lemne si veniturile cantorali.
3. *Hasimasiu*, cu salariu de 60 fl. 7 cubule de grau, 7 cubule de cucuruzu, 100 portii de fenu, 6 orgii de lemne, cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
4. *Mareusiu*, cu salariu de 50 fl. 4 cubule de grau, 5 cubule de cucuruzu, cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
5. *Capeln'a*, salariu de 60 fl. 6 cubule de grau, 6 cubule de cucuruzu, $\frac{1}{2}$ cubulu de fasole, 5 orgii de lemne, cortelu in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
6. *Susagu*, cu salariu de 96 fl. 14 cubule de bucate $\frac{1}{2}$ grau, $\frac{1}{2}$ cucuruzu, un'a portie de fenu si un'a portie de paie dela fiecare numeru, 8 orgii de lemne, cuartiru liberu cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
7. *Siadu-Rogozu*, cu salariu 100 fl. 18 cubule de bucate, $\frac{1}{2}$ grau, $\frac{1}{2}$ cucuruzu, 8 orgii de lemne, 1 portie de fenu dela totu numerulu, cuartiru liberu cu gradina de legumi si o gradina pentru canepa.

V. In inspectoratulul Beiusiului:

1. *Dobresci*, cu salariu de 90 fl. 10 cubule de bucate, 6 orgii de lemne, cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
2. *Crancesci*, cu salariu de 80 fl. 10 cubule de bucate, 6 orgii de lemne, cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.
3. *Seucani*, cu salariu de 126 fl. 8 cubule de cucuruzu, 120 portii de fenu, 120 fuiore, 8 orgii de lemne, cuartiru in natura cu gradina de legumi si veniturile cantorali.

VI. In inspectoratulul Vascaului:

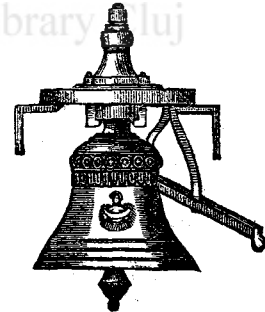
1. *Seudu-Ferice*, cu salariu de 100 fl. 5 Cubule de grau, 3 cubule de cucuruzu, 1 cubulu de fasole, 180 de portii de fenu, 180 fuiore, 8 fontii de lumini, orgii 8 de lemne, cuartiru in natura cu gradina de legumi.
 2. *Sebisiu*, cu salariu de 60 fl. 8 cubule de grau, $\frac{1}{4}$ cubulu de fasole, 4 fontii de lumini, 6 orgii de lemne, cuartiru liberu cu gradina de legumi.
- Recurentii pentru vre-un'a dintre aceste statii uni au se-si trimita rogarile sale numai decatu la subsemnatulu Consistoriu in Oradea-mare (Nagy-Várad).

Oradea-mare, 29 Decemvre, 1883.

Consistoriulu gr. or. oradanu.

Am onbre a me recomandá P. T. publicu ca tornatoriu de

CLOPOTE

(CAMPANE)

de ori ce marime si tonu, in forma eleganta si pe langa celu mai moderatu pretiu.

Clopotele pregatite din metalulu inventatu de mine au preferintia si rivalisédia cu clopotele facute din ori ce metalu pana acum cunoscutu, atátu pentru tonulu loru curatu si strebatoriu, cátu si pentru duraveritatea loru.

Duraveritatea clopoteloru se promovéza chiar si prin sistemulu mai nou de ajustare, de dupa care, clopotulu, fie cátu de mare, se imanuéza fórte usioru si se póte întórce, si de dupa fiecare întórce limb'a bate la altu locu, prin ce clopotulu e feritu de crepare si tiene de dóse si chiar de trei ori mai multu decátu clopotele facutu dupa sistemulu vechiu.

Pentru tonulu curatu si strebatoriu conform dorintiei, precum si pentru duraveritatea clopoteloru pregatite de mine, cavezu pe timpu de diece ani.

HÖNIG FRIEDERICH junior,

fabrica de pusce de apa si tornatóre de clopote si metale.

Aradu strada Bákoozi.